

Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı proqramının (2005 — 2007-ci illər) təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil məktəblərində informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından müasir tələblərə uyğun istifadə olunmasını təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı Proqramı (2005 — 2007-ci illər) təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Müəyyən edilsin ki, proqramın baş icraçısı və nəzərdə tutulan tədbirlərin əlaqələndiricisi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi.
3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.
4. Bu Sərəncam dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

İlham ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 21 avqust 2004-cü il

№ 355

*«Azərbaycan» qəzetində dərc edilmişdir (22 avqust 2004-cü il, № 195)
(«VneshExpertService» LLC).*

«Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu»nda dərc edilmişdir (31 avqust 2004-cü il, № 8, maddə 642) («VneshExpertService» LLC).

*Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin
2004-cü il 21 avqust tarixli,
355 nömrəli Sərəncamı ilə
təsdiq edilmişdir*

**Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin
informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı
Proqramı (2005 — 2007-ci illər)**

1. Giriş

XX əsrin son onilliyindən başlayaraq informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni sahələri əhatə etməklə cəmiyyətin inkişafına güclü təsir göstərən əsas amillərdən birinə çevrilmişdir. Hazırda informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqinin səviyyəsi hər bir ölkənin intellektual və elmi potensialının, dövlət idarəçiliyində şəffaflığın və demokratiyanın inkişafının, sosial-iqtisadi problemlərin həllinin, yoxsulluğun azaldılmasının əsas göstəricilərindən hesab olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, gələcəkdə ölkələrin rəqabət aparmaq qabiliyyəti əsas etibarilə onların informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından səmərəli istifadə etməsindən asılı olacaqdır.

Son illər Azərbaycan Respublikasında informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə sahəsində bir sıra ciddi addımlar atılmış və bu istiqamət dövlət siyasətinin prioritetlərindən birinə çevrilmişdir. Təsədüfi deyil ki, 1999-cu ildə qəbul edilmiş «Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat Proqramı»nda gənc nəslin informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə vərdişlərinə yiyələnməsi ən mühüm vəzifələrdən biri kimi qarşıya qoyulmuşdur.

Ötən dövr ərzində Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi digər əlaqədar təşkilatlarla birlikdə təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması sahəsində müxtəlif layihələr və tədbirlər hazırlayıb həyata keçirmişdir. Bunlar əsasən aşağıdakılardır:

- bütün təhsil pillələri üçün eksperimental proqramların hazırlanıb təsdiq edilməsi;
- öyrədici multimedia sistemlərinin hazırlanmasına başlanılması;
- internetə qoşulan məktəblər şəbəkəsinin genişlənməsi;
- təhsilin idarə edilməsinin məlumat sisteminin, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının ümumtəhsil məktəblərində tətbiqi üzrə hazırlıq işlərinin gücləndirilməsi.

Son illər təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması istiqamətində görülən işlərə baxmayaraq, hələ də ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təchizi, ixtisaslı pedaqoji kadrlarla təminatı sahəsində öz həllini gözləyən ciddi problemlər mövcuddur.

Bunları aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

- hazırda ümumtəhsil məktəblərində olan 9 minə qədər kompüter avadanlığının böyük əksəriyyətinin fiziki və mənəvi cəhətdən köhnəlməsi, çox hissəsinin istifadə üçün yararsız vəziyyətə düşməsi;
- 1669644 şagird kontingenti olan 4521 ümumtəhsil məktəblərində cəmi 1570 müasir tipli kompüter texnikasının mövcud olması nəticəsində hər 1063 şagirdə 1 ədəd kompüterin düşməsi;
- məktəblərdə təlim xarakterli proqram təminatının zəif olması;
- ümumi təhsilin mövcud dövlət standartlarında «informatika və hesablama texnikasının əsasları» fənninin tədrisinin yalnız X və XI siniflərdə aparılması;
- məktəblərin internet şəbəkəsinə qoşulmasında vahid koordinasiya sisteminin olmaması;
- uzun illərdən bəri ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı üçün maliyyə vəsaitinin çatmaması;

- ümumtəhsil məktəbləri üçün informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsində ixtisaslı pedaqoji, həmçinin köməkçi heyət (laborant) kadrların hazırlanmasına lazımi diqqətin yetirilməməsi.

2. Proqramın ümumi xarakteristikası

2.1. Proqramın məqsədi

Proqramın əsas məqsədi Azərbaycan Respublikasında yeni informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə təhsilin keyfiyyətini yüksəltməyə xidmət edən, bütün pillə və səviyyələrdə vətəndaşlara təhsil almaqla bərabər imkanları təmin edən, ölkə təhsil informasiya sisteminin dünya təhsil sisteminə inteqrasiyasına imkan verən vahid təhsil informasiya mühitini yaratmaq və əhalini informasiyalaşdırılmış cəmiyyətə hazırlamaqdır.

Təhsil sisteminin informasiyalaşdırılmasını təmin etmək məqsədilə aşağıdakı istiqamətlərdə məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur:

- təhsil sisteminin vahid informasiya məkanının qurulması;
- kompüter texnikası əsasında qurulan yeni informasiya texnologiyalarının mənimsənilməsinin və onun bütün imkanlarından istifadə olunmasının təmin edilməsi;
- ölkənin təhsil sisteminin səmərəli idarə olunmasının təmin edilməsi;
- elmi-metodiki işlərin səmərəliliyinin artırılması;
- beynəlxalq informasiya şəbəkələri vasitəsi ilə dünya ölkələrinin təhsil müəssisələri ilə səmərəli əlaqələrin yaradılması.

2.2. Proqramın əsas vəzifələri

Proqramda qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq və vahid informasiya mühitindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi üçün aşağıdakı vəzifələrin kompleks həlli zəruridir:

- ümumtəhsil məktəblərinin müasir tipli kompüter avadanlıqları ilə təchizatı;
- ümumtəhsil məktəbləri müəllimlərinin, inzibati və texniki işçilərin yeni informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından öz fəaliyyət sahələrində istifadə etməsinin öyrədilməsi;
- təhsildə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə üzrə normativ və metodiki bazanın inkişafı;
- tədris prosesində Azərbaycan dilində istifadə edilən müasir elektron tədris materiallarının, elektron dərsliklərin, elektron kitabxanaların, rəqəmli tədris resurslarının işlənilib hazırlanması, yayılması və tətbiqi;
- Azərbaycan Respublikası təhsil sisteminin informasiya infrastrukturunun (elmi-metodik, elmi-tədqiqat, ixtisasartırmanın bütün səviyyələrdəki resurs və informasiya sistemləri daxil olmaqla) yaradılması;
- informasiya texnologiyaları əsasında müasir təhsilin metodologiyasının işlənilib hazırlanması, informasiyalaşdırma prosesinin elmi-metodiki təminatı;
- şagirdlər üçün distant təhsil xidmətinin yaradılması;
- şagirdlər üçün təhsil portalının və saytlarının yaradılması;
- Azərbaycan dilində olan tədris və elmi-metodiki nəşrlərdə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsi üzrə terminologiyanın hazırlanması və elmi dövriyyəyə daxil edilməsi.

3. Gözlənilən nəticələr

Hazırda ölkənin ümumtəhsil məktəblərində ilkin peşə ixtisası «informatika müəllimi» olan 1600 müəllim fəaliyyət göstərir. Lakin indiki dövrün tələbləri baxımından bu gün məktəblərdə informatika müəllimlərinə olan real tələbat 10000 nəfərə yaxındır. Bundan əlavə, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı, müxtəlif fənn müəllimlərinin onlardan tədris prosesində istifadəsi kompüter siniflərinin bu prosesə hazırlığını tələb edir. Kompüter sinifində lazımi proqram təminatının yüklənməsi, dərslər dəyən müəllimlərə kömək etmək üçün kompüter siniflərində tədris köməkçi heyətin (laborant) olması vacibdir.

Kompüter siniflərinin köməkçi heyətlə, eləcə də informatika və hesablama texnikası fənninin kadr təminatı əsas problemlərdən biridir. Bu problemin həlli qarşısındakı 2005 — 2007-ci illərdə ölkədə on minə yaxın yeni iş yeri yaradacaqdır.

Müəllimlərin ixtisasartırma kursları Təhsil Nazirliyi tərəfindən Bakı, Naxçıvan, Lənkəran şəhərlərində və Azərbaycan Müəllimlər institutunun filiallarında təşkil ediləcəkdir.

Layihənin həyata keçirilməsi nəticəsində:

- 4521 məktəb kompüter avadanlığı ilə təchiz olunacaq və internetə qoşulacaq;
- ölkədə ümumtəhsil məktəblərində hər 33 şagirdə 1 müasir kompüter düşəcək;
- təhsildə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə yeni səviyyəyə yüksələcək;
- ölkə üzrə 3 ilə 10000-ə yaxın yeni iş yeri açılacaq;
- tədris prosesinin dəyişkən təşkili mümkün olacaq (internet-məktəb, distant təhsil);
- şagird və müəllimlərin ümumi informasiya mədəniyyəti formalaşacaq;
- yeni informasiya təhsil mühiti yaradılacaq;
- informasiya cəmiyyətinə keçid reallaşdırılacaqdır.

4. Əsas maliyyələşdirmə mənbələri

Proqramın maliyyələşdirmə mənbələri aşağıdakılardır:

- Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi;
- donor təşkilatların vəsaiti;
- qanunvericiliyə zidd olmayan digər mənbələr.

5. Proqramın icra planı

№	Tədbirlərin adı	Tədbirlərin məzmunu	İcra müddəti (illər üzrə)	İcraçılar	Maliyyə mənbələri
---	-----------------	---------------------	---------------------------	-----------	-------------------

1	Təhsil sahəsinin Resurs Mərkəzinin yaradılması	<p>1.1. spesifikasiyaların təyini;</p> <p>1.2. kompüter texnikasının alınması;</p> <p>1.3. internet şəbəkəsinə qoşulma;</p> <p>1.4. informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından tədris prosesində istifadə;</p> <p>1.5. təhsilin məzmunca yeniləşdirilməsi</p>	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	Dövlət büdcəsi, Donor təşkilatlar
2	İnformasiya və kommunikasiya texnologiyalarının təhsildə tətbiqinin elmi-pedaqoji təminatının hazırlanması	<p>2.1. İnformasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə yeni təhsil standartlarının hazırlanması;</p> <p>2.2. müəllim və şagirdlərin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə biliklərinə qoyulan tələblər və onların monitorinqi mexanizminin hazırlanması;</p> <p>2.3. təhsil sahəsində informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadəyə dair (bütün səviyyələrdə) metodik göstərişlər sisteminin yaradılması</p>	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	Dövlət büdcəsi, Donor təşkilatlar
3	Yeni nəsil tədris materiallarının hazırlanması	<p>3.1. yeni nəsil dərsliklərə qoyulan tələblərin işlənilməsi;</p> <p>3.2. yeni nəsil elektron dərsliklərin hazırlanması, yayılması və tətbiqi mexanizminin</p>	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	Dövlət büdcəsi, Donor təşkilatlar

		hazırlanması			
4	Ümumtəhsil sisteminin rəhbər və pedaqoji kadrlarının informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə ixtisasının artırılması	4.1. kadr hazırlığının məzmununun genişləndirilməsi; 4.2. hazırlığın mexanizminin yaradılması; 4.3. informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə modul təhsil komponentlərinin hazırlanması	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	Dövlət büdcəsi
5	Azərbaycanın təhsil portalının yaradılması	Aşağıdakıların hazırlanması nəzərdə tutulur: 5.1. məktəb proqramları; 5.2. elmi-kütləvi materiallar; 5.3. elmi-metodiki materiallar; 5.4. dərslərin nümunəvi ssenariləri; 5.5. dərs materialları; 5.6. didaktik materiallar; 5.7. laboratoriya işlərinin, məşğələlərin, tapşırıqların, buraxılış imtahanlarının materialları; 5.8. olimpiada məsələləri; 5.9. elektron dərsliklər, lüğətlər, ensiklopediyalar və s.	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi	Dövlət büdcəsi, Donor təşkilatlar və qanunvericiliyə zidd olmayan digər maliyyə mənbələri
6	Tədris prosesində internetdən istifadənin modelləri (internet-	Aşağıdakıların yaradılması nəzərdə	2005 — 2007	Təhsil Nazirliyi, Rabitə və İnformasiya	Donor təşkilatlar və qanunvericiliyə

məktəb)	tutulur:		Texnologiyaları Nazirliyi	zidd olmayan digər maliyyə mənbələri
	6.1. internet-məktəb;			
	6.2. əlavə təhsil, distant təhsil			

6. Proqramın icrası ilə bağlı ümumtəhsil məktəblərinin zona bölgüsü

Proqramda nəzərdə tutulmuş məqsəd və vəzifələri həyata keçirmək üçün ölkədə mövcud olan ümumtəhsil məktəblərini aşağıdakı 12 zonaya bölmək məqsəduyğun hesab edilmişdir:

- I zona — Bakı şəhərindəki Əzizbəyov, Nərimanov, Qaradağ, Nəsimi, Nizami, Xətai, Səbail, Suraxanı, Sabunçu, Binəqədi, Yasamal və Zəngilan, Şuşa rayonları (cəmi 13);
- II zona — Sumqayıt şəhəri, Abşeron, Xızı, Siyəzən, Qubadlı rayonları (cəmi 5);
- III zona — Quba, Qusar, Dəvəçi, Xaçmaz rayonları (cəmi 4);
- IV zona — Şamaxı, Ağsu, Qobustan, İsmayilli, Ucar, Kürdəmir rayonları (cəmi 6);
- V zona — Şəki, Oğuz, Qəbələ, Zaqatala, Balakən, Qax rayonları (cəmi 6);
- VI zona — Mingəçevir şəhəri, Yevlax, Bərdə, Ağdaş, Göyçay, Tərtər rayonları (cəmi 6);
- VII zona — Gəncə şəhəri, Xanlar, Goranboy, Naftalan, Daşkəsən, Kəlbəcər, Xocalı rayonları (cəmi 7);
- VIII zona — Qazax, Ağstafa, Tovuz, Gədəbəy, Samux, Şəmkir rayonları (cəmi 6);
- IX zona — Ağcabədi, Ağdam, Laçın, Xocavənd, Beyləqan, Füzuli, Zərdab, Cəbrayıl rayonları (cəmi 8);
- X zona — Əli Bayramlı şəhəri, Salyan, Neftçala, Hacıqabul, Sabirabad, Saatlı, İmişli rayonları (cəmi 7);
- XI zona — Cəlilabad, Masallı, Biləsuvar, Lənkəran, Astara, Lerik, Yardımlı rayonları (cəmi 7);
- XII zona — Naxçıvan şəhəri, Şərur, Ordubad, Şahbuz, Sədərək, Culfa, Babək, Kəngərli rayonları (cəmi 8).

Buna uyğun olaraq zonaları əhatə edən ixtisasartırma təhsili müəssisələri aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

- I zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu və Bakı Pedaqoji Kadrların ixtisasartırma və Yenidən hazırlanma institutu;
- II zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Sumqayıt filialı;
- III zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Quba filialı;
- IV zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Şamaxı filialı;
- V zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Şəki filialı;
- VI zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Mingəçevir filialı;
- VII zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Gəncə filialı;
- VIII zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Qazax filialı;
- IX zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Ağcabədi filialı;
- X zona — Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Salyan filialı;
- XI zona — Lənkəran Dövlət Universiteti;

XII zona — Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu.